

30.11.2006

Dnro 2967/4/05

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Kansliapäällikkö Jussi Pajujoja

LAUSUNTOASIAN VIIVÄSTYMINEN TASA-ARVOVALTUUTETUN TOIMISTOSSA

1 KANTELU

Kantelija pyysi 6.10.2005 päivätyssä kirjeessään oikeusasiamiestä tutkimaan tasa-arvovaltuutetun lausunnon viipymistä. Hän kertoi jättäneensä tasa-arvovaltuutetulle tutkintapyynnön 3.1.2003 kolmesta perättäisestä virantäytöstä ja yhdestä virkaan esittämisestä. Kantelija ei ollut saanut tasa-arvovaltuutetun lausuntoa kantelun kirjoittamispäivään 6.10.2005 mennessä, jolloin aikaa pyynnön jättämisestä oli kulunut 2 vuotta 10 kuukautta. Tasa-arvovaltuutetun toimistosta lähetetyssä vireilletuloilmoituksessa käsittelyajaksi oli alun perin ilmoitettu 10–12 kk.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin tasa-arvovaltuutetun selvitys ja lausunto 2.2.2006 sekä selitys 25.9.2006.

3 RATKAISU

Tasa-arvovaltuutettu antoi kantelijan pyynnöstä lausunnon 2.2.2006 eli noin kolme vuotta ja yksi kuukausi lausuntopyynnön esittämisen jälkeen. Katson, että lausunnon käsittelyaika tasa-arvovaltuutetun toimistossa on ollut kohtuuttoman pitkä ja lausunnon antaminen on viivästynyt aiheettomasti. Käsitykseni mukaan viivästys ei kuitenkaan ole ollut tahallista tai asianosaisen oikeusturvaa olennaisesti vaarantavaa.

Perustelen ratkaisuani seuraavasti.

3.1 Asian käsittelyvaiheet

Tasa-arvovaltuutetun toimistosta saadun selvityksen mukaan tapahtumainkulku on ollut pääkohdiltaan seuraava:

- 3.1.2003 kantelijan lausuntopyyntö on saapunut tasa-arvovaltuutetun toimistoon
- 3.1.2003 kantelijalle on lähetetty vireilletuloilmoitus

- 7.1.2003 Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle on lähetetty selvityspyyntö
- 24.1.2003 tuotevalvontakeskuksen vastaus on saapunut tasa-arvovaltuutetun toimistoon
- 5.2.2003 kantelijalle on lähetetty vastinepyyntö
- 6.2.2003 on lähetetty vireilläoloilmoitukset asiassa verrokeiksi nimetyille henkilöille
- 3.3.2003 kantelijan vastine on saapunut tasa-arvovaltuutetun toimistoon
- 6.11.2003 Helsingin käräjäoikeudesta on tiedusteltu lausunnon valmistumisaikaa. Tuolloin tasa-arvovaltuutetun toimistosta on ilmoitettu pitkästä käsittelyajasta ja mahdollisuudesta pyytää lausunto tasa-arvolautakunnalta
- 22.6.2004 Helsingin käräjäoikeudesta on kysytty käsittelyaikataulua ja sitä, valmistuuko lausunto kesän 2004 aikana. Tasa-arvovaltuutetun toimistosta on kerrottu, ettei lausunto valmistu kesän aikana
- 24.6.2004 Helsingin käräjäoikeudesta on kirjallisesti tiedusteltu lausunnon käsittelyaikaa
- 29.6.2004 tasa-arvovaltuutetun toimistosta on soitettu Helsingin käräjäoikeuteen ja ilmoitettu, että asian esittelijä ottaa yhteyttä kesäloman jälkeen
- 5.8.2004 tasa-arvovaltuutetun toimistosta on ilmoitettu käräjäoikeudelle, ettei lausunnon valmistumista voida taata vuodenvaihteeseen 2004–2005 mennessä. Samalla käräjäoikeutta on muistutettu mahdollisuudesta pyytää asiassa lausunto tasa-arvolautakunnalta
- 21.2.2005 Helsingin käräjäoikeudesta on tiedusteltu lausunnon valmistumisaikaa. Käräjäoikeudelle on kerrottu tilanteesta ja todettu, ettei voida luvata valmistumispäivää
- 23.2.2005 Helsingin käräjäoikeudesta on tiedusteltu kirjallisesti valmistumisaikaa
- 23.3.2005 Helsingin käräjäoikeudesta on ilmoitettu istuntokäsittelyn päivämäärä 19.4.2005
- 25.8.2005 tasa-arvovaltuutetun toimisto on pyytänyt Helsingin käräjäoikeudelta asiassa annetun tuomion
- 2.2.2006 tasa-arvovaltuutetun lausunto asiassa on annettu

3.2

Käsittelyaikaan vaikuttaneiden seikkojen arviointi

Lausuntoasian tullessa vireille 3.1.2003 voimassa oli hallintomenettelylaki, joka ei sisältänyt suoranaista määräystä hallintoasian käsittelyn viivytyksettömyydestä. Tämä periaate oli kuitenkin johdettavissa perustuslain 21 §:stä, jonka mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa viranomaisessa. 1.1.2004 voimaan tulleen hallintolain (2003/434) 23 §:ssä säädetään, että hallintoasia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Lain voimaantulosäännöksen nojalla hallintolaki koskee vain lain voimaantulon jälkeen vireille tulleita asioita.

Tasa-arvovaltuutettu on antamassaan selityksessä kertonut, että lainsäädännön muutoksista, lisääntyneestä työtehtävien määrästä ja niukoista resursseista johtuen lausuntojen käsittelyaika oli kyseisenä aikana

merkittävästi pidentynyt. Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annettua lakia (609/1986) uudistettiin vuonna 2005. Tasa-arvovaltuutetun mukaan lainmuutos lisäsi toimiston työmäärää erityisesti vuosina 2004 ja 2005 siihen liittyvän ohjeistamis- ja tiedottamisvelvollisuuden vuoksi. Työtehtävien lisääntymisen vuoksi tasa-arvovaltuutettu ehdotti jo vuonna 2002 lisäviran perustamista vuoden 2003 budjetissa. Ehdotus uudistettiin vuonna 2003 vuoden 2004 budjettiin. Ehdotukset eivät tuolloin toteutuneet. Toimistoon myönnettiin sittemmin lisävirka sekä vuonna 2005 että 2006. Tasa-arvovaltuutettu toteaa, että vireilläoloilmoituksessa asiakkaille ilmoitettua käsittelyaikaa on jouduttu em. resurssisyistä pidentämään.

Tasa-arvovaltuutettu toteaa selityksessään myös, että toimiston työtapoja on jutturuuhkan vuoksi kehitetty. Toimistossa on muun muassa otettu käyttöön neuvontapuhelin ja eriytetty asiat, jotka menevät laajempaan selvitysmenettelyyn ja joista tasa-arvovaltuutettu antaa lausunnon sekä toisaalta asiat, joihin toimiston esittelijät vastaavat omissa nimissään. Tasa-arvovaltuutetun mukaan käsittelyajat ovatkin vuoden 2006 aikana lyhentyneet työtapojen kehittämisen ja uusien resurssien ansiosta.

Lisäksi tasa-arvovaltuutettu toteaa, että kahdesta tasa-arvovaltuutetun toimistossa päätoimisesti syrjintälausuntoja valmisteleavasta virkamiehestä toinen oli vuoden 2005 aikana seitsemän kuukautta sairaslomalla. Edellä mainittujen lainmuutos- ja resurssisyiden vuoksi työtehtäviä ei ollut mahdollista jakaa muille esittelijöille.

Käsitykseni mukaan tasa-arvovaltuutetun toimiston tulee huolehtia siitä, että lausuntoasiat käsitellään hallintolain edellyttämällä tavalla ilman aiheetonta viivytystä. Tässä tapauksessa ei kuitenkaan ole ilmennyt, että kantelun käsittelyn viivästyminen olisi johtunut jonkun tietyn viranhaltijan laiminlyönnistä, vaan tasa-arvovaltuutetun toimiston pitkäaikaisesta ylikuormituksesta lausuntoasioita käsiteltäessä.

Totean myös sen tasa-arvovaltuutetun toimiston vireilletuloilmoituksessa lausunnon pyytäjälle kerrotun seikan, että työelämää koskevissa syrjintätapauksissa syrjintää epäilevällä on mahdollisuus nostaa tasa-arvolain mukainen hyvityskanne työnantajan kotipaikan alioikeudessa. Vireilletuloilmoituksessa todettiin, että kanne on nostettava vuoden kuluttua syrjinnän tapahtumisesta, eikä sen nostaminen edellytä tasa-arvovaltuutetun lausuntoa. Edelleen vireilletuloilmoituksessa kerrottiin, että kanneajasta ja kanteen nostamisesta huolehtiminen on lausunnonpyytäjän omalla vastuulla. Lisäksi totean sen tasa-arvovaltuutetun lausunnossa (2.2.2006, dnro 1–4//52/03) esitetyn seikan, että tasa-arvovaltuutetulla ei ole erityisasiantuntemusta substanssiosaamisen sopivuuden arvioimiseen ja että tarvittavan näytön esittäminen olisi tässä suhteessa voinut tapahtua oikeudenkäynnin yhteydessä käräjäoikeudessa.

Edellä esitetyistä syistä en katso käsittelyn viivästyksen tasa-arvovaltuutetun toimistossa olennaisesti vaarantaneen asianosaisen oikeusturvaa.

Saatan edellä esittämäni käsityksen tasa-arvovaltuutetun tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen päätöksestäni tasa-arvovaltuutetulle.